

Binalarda zehirleyici ve patlayıcı gazları erken algılama için önlemler alınmalı

Facialar yazgıdan değil, ihmalkârlıktan

Özcan UĞURLU

EMO İzmir Şubesi Yönetim Kurulu Yazmanı

Evlerimizde banyo, mutfak ve oturma mekanlarımızda, ısınma, sıcak su ve yemek pişirme gibi ihtiyaçlarımızı karşılamak için soba, kat kaloriferi, su ısıtıcılar, fırın, ocak v.b. cihazları kullanılmaktadır. Ancak kontrollü yanma cihazları dediğimiz bu cihazların yangın oluşturma, zehirleyici gaz üretme ve patlayıcı gazları ortama yayma gibi riskleri vardır. Bu risklerin ortaya çıkması durumunda erken algılamanın yapılması ile ilgili gerekli cihazların kullanımı gerek yönetmeliklerle ve gerekse yaşam kültürü olarak yaygınlaşmamıştır.

Her gün çeşitli görsel ve yazılı basında, soba gazı zehirlenmesi, şofben zehirlenmesi, doğalgaz zehirlenmesi ve

Ülkemizde 51 adet gaz dağıtım şirketi ve her şirketin kendine ait teknik şartnamesi bulunmaktadır. Bu şartnamelerde temel olarak tesisatın nasıl yapılacağı tariflenmesine karşın gerekli güvenlik sistemlerini yeterince içermemektedir. Topraklama sistemlerinden tutun da atık gazın veya doğalgazın tespit edilerek uyarılması, yangınların erken tespiti ve gerekli uyarıların yapılması şartnamelerde söz konusu dahi edilmemektedir. Gaz dağıtım şirketlerine ait şartnameler ortaklaştırılmalı, can ve mal güvenliğine ilişkin eksiklikleri ivedi giderilmelidir. İnsan hayatı gaz dağıtım şirketlerinin insafına bırakılmamalı, teknik gerekliliklerin şartnamelerde de olmamasına neden olan “ben o zaman gaz satmam” anlayışına son verilmelidir.

yangın dumanı sonucu ölümlerle sonuçlanan birçok habere tanık olmaktadır. Son olarak medyanın geniş olarak yer verdiği haberle; 31 Aralık 2008 tarihinde yılbaşı gecesi Ankara’da bir apartman dairesinde doğalgaz ile ısınmanın sağlandığı evde 7 üniversite öğrencisi genç insanımızın zehirleyici gazlardan etkilenerek yaşamını yitirdiğini öğrendik. İnceleme yapan yetkililer, atık gazların evin içine sızması sonucu bu üzücü olayın oluştuğunu açıkladılar. Aynı apartmanda benzer durumla karşılaşan başka daire sakinleri de hastaneye kaldırılarak kurtarılabildi.

TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) geçmişte yaptığı basın açıklamaları ve gaz dağıtım şirketlerine yazılı ve sözlü uyarılarında binalarda olası yangın ve zehirleyici gaz birikimleri ve yangın tehlikesine vurgular yapmış, bu

gibi üzücü durumların yaşanabileceğini, insanların can ve mal güvenliği için gerekli önlemlerin alınmasının ve bu önlemlerin sürekli kılınmasının önemini vurgulamıştı.

Ülkemizde doğalgaz kullanılan binalarda alınacak önlemler “Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik” hükümlerine ve Gaz Dağıtım Şirketlerinin kendi teknik şartnamelerine göre belirlenmiş ve uygulanmaktadır. Ancak gerek “Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik” ve gerekse Gaz Dağıtım şirketlerinin teknik şartnamelerinde konutlarda olası zehirleyici gazların birikmesi

durumunu ve yangınları erken tespit edip, gerekli uyarıları ve kontrolleri yapacak düzeneklerin yapılması yer almamaktadır. Ülkemizde 51 adet gaz dağıtım şirketi ve her şirketin kendine ait teknik şartnamesi bulunmaktadır. Bu şartnamelerde temel olarak tesisatın nasıl yapılacağı tariflenmesine karşın gerekli güvenlik sistemlerini yeterince içermemektedir. Topraklama sistemlerinden tutun da atık gazın veya doğalgazın tespit edilerek uyarılması, yangınların erken tespiti ve gerekli uyarıların yapılması şartnamelerde söz konusu dahi edilmemektedir. Gaz dağıtım şirketlerine ait şartnameler ortaklaştırılmalı, can ve mal güvenliğine ilişkin eksiklikleri ivedi giderilmelidir. İnsan hayatı gaz dağıtım şirketlerinin insafına bırakılmamalı, teknik gerekliliklerin şartnamelerde de olmamasına neden olan “ben o zaman gaz satmam” anlayışına son verilmelidir.

“Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik” sözde geliştirilerek ve revize edilerek 19 Aralık 2007 tarih 26735 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. EMO, Yönetmeliğin hazırlanması sürecinde kendi meslek alanı açısından taslakları incelemiş, ilgili komisyonlarında yönetmelik uygulamalarını tartışmış, yönetmelikte kamunun can güvenliğini tehlikeye atan maddeler tespit etmiş ve bu tespitlerini ilgili kurumlara yazılı ve sözlü olarak iletmiştir. Tüm bu uyarıları dikkate almadan yayımlanan yönetmelik, bilime ve teknolojiye uygun olmayan, kamu güvenliği ve sağlığı açısından oluşacak tehlikeleri önlemekten yoksun olan kısımları için dava edilmiştir.

Binaların yüksekliği ya da yüzölçümlerine bakılmaksızın olası zehirleyici gazların birikmesi durumu ve yangınları erken tespit edip, gerekli uyarıları ve kontrolleri yapacak

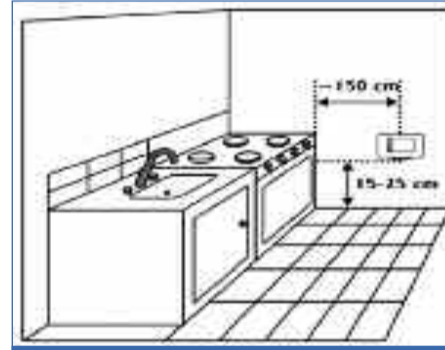
düzeneklerin yapılması zorunluluk haline getirilmeli, ölümlere son verilmeli, facialar yazgı olmaktan çıkartılmalıdır.

Gaz algılama cihazlarının kullanım ve montaj yerleri

Erken algılama cihazlarının yönetmeliklerde yer almasını beklemeden biz bugünden evlerimizde gaz kaçaqlarını algılayan ve alarm veren cihazları kullanmaya başlamalıyız. Ancak nerede, ne tip bir algılayıcı kullanmalıyız? Bu konularda da bilgi dağarcığımızı genişletmeliyiz.

LPG gazı algılayıcılar

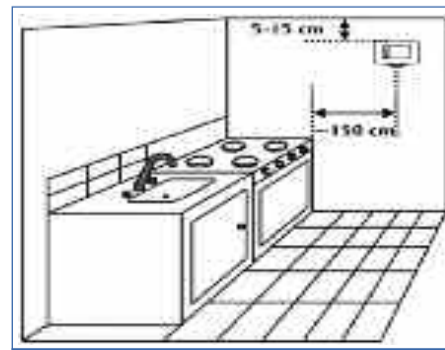
Evlerimizde olası zehirleyici ve patlayıcı gazlara baktığımızda; özellikle mutfaklarda ve banyolarda tüp dediğimiz likit petrol gazların (LPG) içerisinde bulunduğu gazların ek ve kullanım noktalarından sızması tehlikesi söz konusu. Bu gazlar havadan ağır olduğu için yere yakın seviyelerde öncelikle birikmektedir. Dolayısıyla bu gazları algılayacak cihazların Şekil-1’de görüldüğü gibi yerden 15-25 cm yüksekliğe monte edilmesi gerekmektedir.

Şekil - 1. Bütan, Propan (LPG) algılayıcı montaj yeri

Doğalgaz algılayıcılar

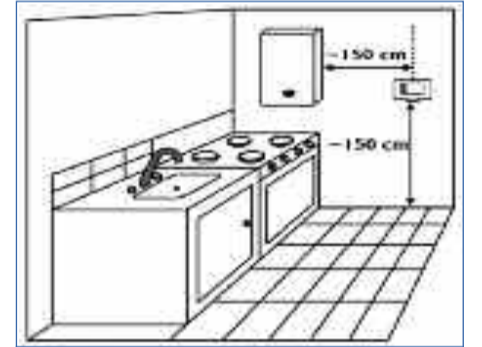
Doğalgazın özellikle konutlarda yaygın kullanılmaya başlamasından sonra, mutfaklarımızda ve ısınma amaçlı cihazlarımız doğalgaz ile çalışır hale gelmiştir. Doğalgaz havadan hafif ve kokusuz bir gazdır. Bu gazın da ek ve kullanım noktalarında sızması riski vardır. Bu gazları algılayacak cihazların Şekil-2’de görüldüğü gibi tavandan 5-15 cm aşağıya monte edilmesi gerekmektedir.

Şekil - 2. Methan (Doğalgaz) algılayıcı montaj yeri

Karbonmonoksit gazı algılayıcı

Doğalgaz, tüp gaz ya da soba gibi diğer yanmalar sonrası ortaya çıkan karbonmonoksit gazı bacalar aracılığı ile açık havaya iletilir. Bacalarda oluşan bir sorunda karbonmonoksit gazı ortama yayılır ve ülkemizde en çok zehirlenmeler bu gibi durumlarda oluşmaktadır. Bu gazı algılamak için Şekil-3’de görüldüğü gibi karbonmonoksit algılayıcılarının yanma cihazlarına 150 cm mesafede ve yerden 150 cm mesafede monte edilmeleri gerekmektedir.

Şekil - 3. Karbonmonoksit algılayıcı montaj yeri

Sonuç olarak evlerimizde doğalgaz kullanıyorsak, evimizde en az bir adet doğalgaz algılayıcı ve en az bir adet karbonmonoksit algılayıcı bulunmalıdır.

Benzer şekilde evimizde likit petrol gaz (LPG) kullanıyorsak, evimizde en az bir adet LPG algılayıcı ve en az bir adet karbonmonoksit algılayıcı bulunmalıdır.

Bu cihazlar yukarıda belirtilen açıklamalarda ve şekillerdeki gibi monte edilmelidir. Algılayıcıların yerleri belirlenirken sızan gazın en fazla ve en önce birikeceği yerlere öncelik verilmelidir. Algılayıcıların önüne bölme, dolap, perde v.b. engeller konmamalıdır. Algılayıcılar belirli periyotlarda (en az ayda bir kez) üzerlerindeki test düğmelerine basılarak test edilmelidirler. ■

ALARM DURUMUNDA YAPILMASI GEREKENLER

- Panik olmayın.
- Doğalgaz ya da LPG gaz algılayıcınızdan alarm geldiyse hiçbir elektrikli cihazı çalıştırmayın, aydınlatma anahtarlarının konumlarını değiştirmeyin.
- Gaz akışını sağlayan vanaları kapatın.
- Kapı ve pencereleri açarak ortamı havalandırın.
- Ortamdaki gaz seviyesi güvenli seviyeye düştüğünde alarm kendiliğinden kesilecektir. Alarm çalmaya devam ediyorsa, ortamı terk edin ve gaz dağıtım şirketi, itfaiye birimlerine haber verin.
- Baş ağrısı, mide bulantısı gibi karbonmonoksit zehirlenmesi belirtileri varsa, bir sağlık kuruluşuna başvurun.